

УДК 343.85

DOI 10.32755/sjcriminal.2021.02.049

Колб О. Г.,

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
м. Харків, Україна
ORCID: 0000-0003-1792-4739;

Колб Р. О.,

здобувачка кафедри кримінального права і процесу,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
ORCID: 0000-0003-0187-3391

КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА ІНШЕ НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПОБІЖНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ: ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ

У статті сформульовано авторське визначення зазначеного у її назві поняття та здійснено аналіз системоутворювальних ознак, що становлять його зміст, а також розроблено науково обґрунтовані пропозиції, спрямовані на вирішення наявних у зв'язку з цим проблем та вдосконалення у цілому правового механізму з означеної тематики дослідження. Зокрема, під «конституційним, законодавчим та іншим нормативно-правовим забезпеченням діяльності банків як суб'єктів запобігання кримінальним правовідношенням» слід розуміти визначену та гарантовану у відповідних нормативно-правових джерелах процедуру здійснення запобіжної діяльності банківськими установами всіх форм власності в галузі їх безпосереднього суспільного призначення та функціонування з метою недопущення та протидії вчиненню в ній кримінальних правопорушень.

Ключові слова: законодавство, кримінальне провадження, банк, банківська діяльність, суб'єкт запобігання, запобігання кримінальним правопорушенням.

Постановка проблеми. Як свідчить практика, розпочинаючи з 2016 року, в Україні намітилась негативна тенденція до щорічного збільшення кількості зареєстрованих у Єдиному реєстрі досудового розслідування (у середньому до 500 випадків) кримінальних правопорушень, що мають місце в банківській сфері [1]. Не покращились та суттєво не змінилися ці показники й у подальші роки (2017–2020). Так, за даними Національної поліції, тільки у 2019 році в Україні було викрито 4 тис. 263 кіберзлочини, в тому числі й у банківській сфері, які завдали

збитків на 28 млн гривень [2]. Показовою у цьому контексті є протиправна діяльність банку «Аркада», у результаті якої були незаконно виведені з його фінансового обігу 9 млрд грн, а також зменшено норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR) із 100 до 60,23 % [3]. При цьому варто зазначити, що однією з умов, яка сприяє вчиненню кримінальних правопорушень у сфері функціонування банківських установ, є неналежна діяльність Національного банку України (НБУ) щодо їх запобігання, як це передбачено п. 30 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про Національний банк України».

Водночас, як це зазначено в ч. 1 ст. 6 цього Закону, основною функцією НБУ є забезпечення стабільності грошової одиниці України. Для її реалізації та створення реальних гарантій виконання в повному обсязі своїх повноважень законодавець визначив перелік і інших функцій НБУ (ст. 7 Закону України «Про Національний банк України»). Їх аналіз дозволяє стверджувати, що при такому дуалістичному підході НБУ зобов'язаний належним чином вживати всі передбачені законом заходи щодо запобігання посяганням як на стабільність фінансової системи, так і на встановлений порядок протидії легалізації (відмиванню) коштів, здобутих злочинним шляхом. Поряд із тим, як встановлено в ході цього дослідження, реальність є дещо іншою: ці норми не працюють належним чином. Зокрема, особливу занепокоєність у зв'язку з цим викликають випадки кредитного шахрайства у процесі повернення кредитів відповідним банківським установам. При цьому найпоширенішими його видами є: шахрайство (ст. 190 КК України), шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222 КК України), підробка документів, що пов'язана з цими виявами шахрайства (ст. 358 КК України), незаконні дії із заставним майном (ст. 388 КК України) та ін. [1].

Усе це підтверджує висновок про те, що НБУ неналежним чином виконує свої зобов'язання щодо організації запобіжної діяльності у системі банківських установ, що визначені в ст. 7 Закону України «Про Національний банк України», а отже, в наявності складна теоретико-прикладна проблема, яка потребує вирішення, в тому числі на доктринальному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури свідчить, що над розробленням цієї тематики працюють такі вчені: Л. І. Аркуша, О. М. Бандурка, А. М. Бойко, Т. С. Васильєва, К. П. Глоба, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, О. М. Джу́жа, В. М. Дрью́мін, О. О. Дудоров, Д. В. Каменський, О. Г. Колб, О. О. Крестянникова, О. М. Литвинов, О. М. Литвак, І. Б. Медицький, А. В. Савченко, Л. М. Скоря, А. В. Смирнова, Є. П. Стрельцов, В. О. Туляков, П. Л. Фріс, В. В. Шаблистий, О. О. Юхно та ін. Водночас на сьогодні комплексних наукових розробок щодо діяльності банківських установ як суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням у відповідній галузі не проводили, що актуалізує необхідність дослідження цієї проблематики, а також визначає її наукову новизну, теоретичне та практичне значення. З огляду на це та з урахуванням сучасного (2014–2020 рр.) стану запобіжної діяльності в банківській системі України, обрано предмет цієї наукової статті.

Формулювання мети. Метою статті є формулювання визначення поняття «конституційне, законодавче та інше нормативно-правове забезпечення діяльності банків як суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням» та здійснення аналізу системоутворювальних ознак, що становлять його зміст, а також розроблення науково обґрунтованих пропозицій, спрямованих на вирішення наявних у зв'язку з цим проблем та вдосконалення у цілому правового механізму з означеної тематики дослідження.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі слово «забезпечення» означає задовольнити кого-, що-небудь у якійсь потребі; надавати кому-небудь достатні матеріальні засоби до існування; створювати надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось [4, с. 18]. У свою чергу, словосполучення «нормативно-правове» означає те, що вживається у сфері правових відносин залежно від юридичної сили і дотримання ієрархії нормативного акта [5]. Взавши це визначення за основу, деякі автори в контексті діяльності органів державної влади в Україні сформулювали поняття «нормативно-правового акта», під яким слід розуміти офіційний письмовий документ, прийнятий чи виданий уповноваженим на це суб'єктом нормотворення у визначеній законодавчій формі та за встановленою законодав-

ством процедурою, який спрямовано на регулювання суспільних відносин, містить нормативні приписи, розрахований на багаторазове застосування й дія якого не вичерпується одноразовим виконанням [6]. Закріплено цей термін і в Законі України «Про нормативно-правові акти». У такому ж сенсі можна розглядати й зміст поняття «законодавче» та «конституційне» забезпечення.

Отже, якщо узагальнити отриману вище інформацію та систематизувати її згідно із законами формальної логіки [7, с. 24–65], то під «конституційним, законодавчим та іншим нормативно-правовим забезпеченням діяльності банків як суб'єктів запобігання кримінальним правопідприємствам» слід розуміти визначену та гарантовану у відповідних нормативно-правових джерелах процедуру здійснення запобіжної діяльності банківськими установами всіх форм власності у галузі їх безпосереднього суспільного призначення та функціонування з метою недопущення та протидії вчиненню в ній кримінальних правопорушень.

Таким чином, до системоутворювальних ознак, що становлять зміст цього поняття, варто віднести такі з них:

1. Визначена на нормативно-правовому рівні діяльність запобіжного характеру.

У цьому випадку йдеться про те, що діяльність банківської системи в Україні має чіткі правові засади, що забезпечуються як конституційними та законодавчими джерелами, так і на підзаконному (відомчому) рівні. При цьому поряд з основною своєю функціональною соціально-правовою природою банківські установи об'єктивно вимушені займатись і запобіганням вчиненню кримінальних правопорушень у цій галузі суспільних відносин, тобто банк, як окремо взята юридична особа, має дуалістичну спрямованість при реалізації своїх функцій і завдань. З огляду на це і слід вести мову про банківську установу як суб'єкт запобігання кримінальним правопорушенням.

2. Запобіжна діяльність банків має бути гарантована на нормативно-правовому рівні.

Гарантія – це умови, що забезпечують успіх чого-небудь [8, с. 116], а в контексті змісту юридичної гарантії – то це є законодавчо закріплені засоби охорони прав і свобод громадян, способи їх реалізації, а також засоби охорони правопорядку, інтересів

суспільства і держави [8, с. 116]. У юридичній літературі йдеться також про гарантії законності, тобто про об'єктивні умови і суб'єктивні фактори, а також спеціальні засоби і заходи, за допомогою яких забезпечується режим законності [9, с. 553]. Зважаючи на означені вище теоретичні підходи, правовими гарантіями діяльності банківських установ виступають ті законодавчі акти, які визначають їх правовий статус як суб'єктів запобігання та протидії кримінальним правопорушенням у вказаній галузі суспільних відносин.

3. Запобіжна діяльність банків України впливає зі змісту конституційних, законодавчих та інших нормативно-правових актів, які регламентують їх соціально-правову природу у системі суспільних відносин, а також визначають функції і завдання щодо забезпечення прав і законних інтересів усіх учасників банківської діяльності. Перелік нормативно-правових джерел, що становлять зміст терміна «законодавство», визначений у рішенні Конституційного Суду України від 09 липня 1998 року № 12-пр/98 [10], а інших – у Законі України «Про нормативно-правові акти». При цьому варто констатувати, що функції та завдання банків як суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням впливають не стільки із загальних нормативно-правових актів з питань запобіжної діяльності, скільки зі змісту тих законів, що визначають статус і порядок функціонування банків в Україні, що є додатковим аргументом дуалістичності соціально-правової природи цих установ.

4. Запобіжна діяльність банків України передбачає відповідну процедуру реалізації відповідних функцій і завдань з означених питань.

У доктринальних джерелах під процедурою розуміють офіційно встановлений чи у звичайний порядок здійснення, виконання або оформлення чого-небудь [8, с. 573]. Знову ж таки, порядок дій банківських установ України, що стосуються запобігання та протидії кримінальним правопорушенням у зазначеній сфері суспільних відносин, визначений, у першу чергу, в нормативно-правових актах, які регулюють зміст банківської діяльності. І ця обставина свідчить про те, що в такому статусі банки діють як суб'єкти запобіжної діяльності. Як щодо цього

слушно зауважили А. Х. Степанюк та К. А. Автухов, втілення в життя норм матеріального права, установлення правопорядку є неможливим поза належною процедурою, визначеною не тільки формально, а й спрямованою на реалізацію принципів свободи, рівності й гуманізму [11, с. 786–787].

5. Запобіжною діяльністю мають займатися банківські установи всіх форм власності.

Такий висновок ґрунтується на законодавчо визначених положеннях, які регулюють банківську діяльність в Україні, в тому числі Законі України «Про Національний банк України», у ст. 7 якого серед інших функцій його діяльності є й та, що стосується цієї проблематики, а саме: а) встановлює для банків правила проведення банківських операцій, бухгалтерського обліку і звітності, захисту інформації, коштів та майна (п. 4 ч. 1 цієї статті Закону); б) здійснює банківське регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі (п. 1 ч. 1 цієї статті); в) здійснює погодження статутів банків і змін до них, ліцензування банківської діяльності та операцій у передбачених законом випадках, веде Державний реєстр банків, створює та веде Кредитний реєстр Національного банку України (п. 9 ч. 1 цієї статті Закону).

6. Запобіжною діяльністю банківські установи займаються лише у сфері їх функціонування, проте вони не наділені статусом правоохоронного органу [12], а також не віднесені до оперативних підрозділів (ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність») та слідчих (ст. 40 Кримінального процесуального кодексу України).

7. Метою діяльності банківських установ як суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням є недопущення та протидія вчиненню цих суспільно небезпечних діянь.

Зазначена мета, хоча дещо й не кореспондується зі змістом і метою банківської діяльності, але впливає з її змісту як об'єктивно необхідна та невід'ємна в контексті необхідності реалізації банківськими установами визначених у законі основних та інших функцій, а також функціональних завдань.

Саме з цих міркувань і визначена у цій науковій статті роль банківських установ у системі суб'єктів соціальної профілактики. При цьому варто також констатувати, що тільки у разі до-

тримання та реалізації всіх сформульованих у цій роботі системуютьовувальних ознак поняття «конституційне, законодавче та інше нормативно-правове забезпечення діяльності банків як суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням» можливо вести мову про банківські установи як про суб'єкти запобігання кримінальним правопорушенням. Водночас для забезпечення такої діяльності варто вирішити низку наявних у зв'язку з цим проблем. У першу чергу, йдеться про те, що, зокрема, в Конституції України немає жодної правової норми, яка зобов'язувала б займатись будь-кого запобіжною діяльністю. Проте, як стосовно цього слушно зауважив А. П. Закалюк, в Основному Законі міститься низка статей, аналіз яких дає змогу визначити ставлення Конституції до цієї державної і, загалом, суспільної діяльності, конституційні основи її здійснення [13, с. 336]. Зокрема, у ст. 1 Конституції України визначено дві ознаки, які мають прямий стосунок до банківської діяльності, а саме – Україна є соціальною та правовою державою. Так, у ч. 1 ст. 1 Закону України «Про банки та банківську діяльність» у зв'язку з цим зазначено, що цей Закон визначає, крім структури банківської системи, економічні, організаційні і правові засади створення та діяльності банків. Крім того, метою цього Закону є: а) правове забезпечення захисту інтересів вкладників та інших клієнтів банків (у контексті змісту банківської діяльності це визначає також і діяльність, спрямовану на запобігання кримінальним правопорушенням з означених питань); б) сталого розвитку і стабільності банківської системи (у сенсі банківської діяльності це означає й соціальний захист інтересів клієнтів банків у разі виникнення відповідних ризиків (наприклад, шляхом відшкодування завданих збитків з Фонду гарантування вкладів фізичних осіб)); в) створення сприятливих умов для розвитку економіки (цей елемент мети містить і питання соціального захисту населення); г) створення належного конституційного середовища на фінансовому ринку (зазначена частина мети банківської діяльності передбачає дію не тільки природних законів ринку, а і його захист визначеними у нормативно-правових актах засобами, тобто має і запобіжну складову банківської діяльності).

Звичайно, що, з огляду із сучасних історичних та правових реалій (1991–2021 рр.), які стали наслідком неналежного рівня забезпечення та протидії кримінальним правопорушенням в Україні, цілком логічним кроком було б закріплення в Конституції України функції держави запобіжного характеру. Правовою підставою для видозміни Конституції України з означеного питання може стати зміст ст. 3 Основного Закону, в якому закріплено положення про те, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість держави. Крім цього, у зазначеній статті визначено ще два ключових напрями запобіжної діяльності, а саме: а) держава відповідає перед людиною за свою діяльність; б) утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Ураховуючи ці положення та даючи так зване розширене тлумачення їх змісту [14, с. 288–289], цілком логічним було б доповнення ст. 3 Конституції України частиною третьою такого змісту: «Держава зобов'язана вжити передбачені законом заходи щодо запобігання протиправних посягань на права і законні інтереси людини». При такому підході підвищиться не тільки рівень запобіжної діяльності в Україні, а й будуть розширені правові засади функціонування державних органів як суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням, у тому числі Національний банк України та інші державні банківські установи. Щодо банків інших форм власності, то це питання може регулюватись Національним банком України під час затвердження їх статутів і видачі ліцензій на підставі своїх повноважень і функцій (ст. 6, 7 Закону України «Про Національний банк України»).

Стосовно інших положень Конституції України, то у них також тією чи іншою мірою йдеться про запобіжний характер діяльності держави, їх органів, установ, підприємств і організацій (ст. 13, 14, 27, 29, 30, 41, 50 та ін.), що й використано у цій науковій статті під час обґрунтування внесення змін і доповнень у чинне банківське законодавство України, враховуючи його недосконалість, правові прогалини та колізії. Зокрема, в базовому нормативно-правовому акті, який регламентує банківську сферу, – Законі України «Про банки та банківську діяльність» – взагалі відсутня спеціальна стаття, в якій були б визначені правові заса-

ди їх функціонування. У свою чергу, в ч. 2 ст. 6 «Організаційно-правова форма банку» зазначеного Закону вказано не перелік цих правових джерел, а відсылна диспозиція такого змісту: «Особливості правового статусу, діяльності, реорганізації та ліквідації банків визначаються цим Законом та Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». І жодного слова не сказано у зв'язку з цим про Конституцію України та міжнародні договори, які стали частиною національного законодавства та є невід'ємною його частиною [10]. Крім того, у ст. 6, як власне, у цілому в Законі України «Про банки та банківську діяльність» мова про те, що до правової основи функціонування цих установ належать і рішення Національного банку України та його Правління (ст. 4 цього Закону та ст. 2, 6, 7, 7-1 Закону України «Про Національний банк України»), не йде.

При такому законодавчому підході залишились поза увагою й питання здійснення банківськими установами запобіжної діяльності, що суперечить як системі нормативно-правових актів, які регулюють зазначену галузь суспільної діяльності (наприклад, Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», «Про Національний банк України» та ін.), так і внутрішній структурі самого ж Закону України «Про банки і банківську діяльність». Зокрема, у структурі вказаного Закону можна виокремити такі положення, що мають прямий стосунок до змісту запобігання кримінальним правопорушенням у цій галузі суспільних відносин, а саме: 1) ст. 1, у якій ідеться про предмет і мету банківської діяльності та, частково і опосередковано, – про запобіжний її аспект у виді правового забезпечення захисту законних інтересів вкладників та інших клієнтів банків; 2) ст. 9, де закріплені правові засади здійснення банківського нагляду на консолідованій основі; 3) ст. 18, у якій визначені підстави для відмови в погодженні статуту юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність; 4) ст. 19-1, де вказані підстави для відмови у видачі банківської ліцензії; 5) ст. 44, у якій зазначені правові підстави для здійснення внутрішнього контролю та управління

ризиками; 6) ст. 45, де визначені такі ж засади щодо проведення внутрішнього аудиту банку; 7) ст. 46, у якій закріплено обов'язки банків щодо інформування Національного банку України; 8) глава 8, де встановлені вимоги до діяльності банку (ст. 47–54); 9) глава 10 (ст. 60–62), у якій визначено зміст банківської таємниці та правові засади її забезпечення; 10) глава 11 (ст. 63), де йдеться про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення; 11) розділ IV, у якому закріплені правові засади регулювання банківської діяльності та здійснення банківського нагляду (ст. 66–67-1); 12) глава 13, у якій визначено порядок здійснення бухгалтерського обліку, звітності та проведення аудиту в банках; 13) глава 14 (ст. 71–72), у якій затверджені умови і правовий порядок проведення інспекційних перевірок банків; 14) глава 14-1 (ст. 73–74), де йдеться про заходи впливу (за змістом – це, власне, запобіжні заходи), що застосовуються до порушників у банківській системі.

Висновки. Отже, в цьому напрямі Національний банк України має активізувати свої зусилля, враховуючи, що питання впровадження кращих практик і стандартів, які існують у міжнародній банківській діяльності, належать до одних (інших) із функцій цього банку (п. 13, 21, 30 ст. 7 Закону України «Про Національний банк України»), а також суттєво впливають на економічні показники в будь-якій державі [15, с. 1–2]. Без сумніву, що важливим у цьому сенсі є й впровадження у національне банківське законодавство та практику позитивного зарубіжного досвіду, що стосується змісту запобігання кримінальним правопорушенням у зазначеній сфері суспільних відносин. Так, для протидії суспільно небезпечним явищам, що пов'язане з картковим шахрайством, оператори міжнародних платіжних систем розробили новий стандарт платіжних карток EMV (технологія «ЧП» та «ПН»), а також різні додатки безпеки, зокрема, додаток 3D Secure для операцій онлайн, які, як показує практика, складніше клонувати [16].

Список використаних джерел

1. Шпек Р. Проблеми розкриття злочинів у банківській сфері. *Интернет-портал FinPost*. URL: <http://finpost.com.ua/news/5429> (дата звернення: 10.09.2021).

2. Анатомія кіберзлочину: ключові тренди 2020 року. URL: <https://ecpl.com.ua/news/anatomiia-kiber-zlochynu> (дата звернення: 10.09.2021).

3. Відкрито справу щодо 9 млрд грн, зібраних через банк «Аркада». *Фінансовий клуб*. URL: <https://finclub.net/ua/news/vidkryto-spravu-shchodo-9-mlrd-hrn-zibranykh-cherez-bank-arkada.html> (дата звернення: 10.09.2021).

4. Словник української мови: в 11 томах. Т. 3. Київ: Наукова думка, 1972. / ред. тому Г. М. Гнатюк, Т. К. Черторизька. 744 с.

5. Нормативно-правовий термін. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 10.09.2021).

6. Щодо визначення поняття нормативно-правового акту при встановленні надбавки за високі досягнення в праці або виконання особливо важливої роботи: лист Державної митної служби України від 04 грудня 2008 року № 17/1-6/2073-ЕП. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2073342-08#Text> (дата звернення: 10.09.2021).

7. Гребеньков Г. В. Человек в правовом бытии: введение в правовую персоналию: монография. Донецк: Донецк. юрид. ин-т МВД Украины, 2013. 540 с.

8. Великий тлумачний словник української мови / уклад. О. Єрошенко. Донецьк: Глорія Трейд, 2012. 864 с.

9. Кельман М. С., Котуха О. С., Коваль І. М. Загальна теорія держави і права: підручник / за заг. ред. М. С. Кельмана. Тернопіль: Тернограф, 2018. 804 с.

10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради, професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміна «законодавство») від 09 липня 1998 року № 12-пр/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-98#Text> (дата звернення: 10.09.2021).

11. Степанюк А. Х., Автухов К. А. Процесуальні аспекти доктрини кримінально-виконавчого права. *Правова доктрина України*: у 5 т. Харків: Право, 2013. Т. 5: Кримінально-правові науки в Україні: стан, про-

блеми та шляхи розвитку / В. Я. Тацій, В. І. Борисов, В. С. Батиргарєєва та ін., за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова. С. 784–798.

12. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 11. Ст. 50.

13. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Ін Юре, 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.

14. Теорія держави і права: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін., за ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 368 с.

15. Колб Р. О. Банківська установа як суб'єкт запобігання злочинам: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Запоріжжя, 2021. 20 с.

16. Глогов М. Як захистити свої гроші на картці. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2015/07/8/549843/> (дата звернення: 10.09.2021).

Kolb O.,

Doctor of Sciences (Law), Professor, Honored Lawyer of Ukraine,
Professor of the Department of Criminology
and Criminal and Executive Law,
Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-1792-4739;

Kolb R.,

Postgraduate of the Department of Criminal Law and Process,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
ORCID: 0000-0003-0187-3391

CONSTITUTIONAL AND OTHER REGULATORY AND LEGAL SUPPORT OF BANKS SECURITY ACTIVITIES: CONCEPT AND ESSENCE

The author's definition of the concept mentioned in the title is formulated in the article and the system-forming features that make up its essence are analyzed. As well as scientifically substantiated proposals aimed at solving existing problems and improving the overall legal mechanism on this topic are developed. In particular, "constitutional, legislative and other regulatory and legal support of banks as subjects of prevention of criminal legal relations" should be understood as defined and guaranteed in the relevant legal sources procedure for preventive activities of banking institutions of all forms of ownership in the field of their direct public purpose and functioning, in order to prevent and counteract committing of criminal offenses.

Based on this, the following system-forming features of this concept are derived, namely they are:

1. Precautionary activities that are defined at the regulatory level.

2. *Precautionary activities of banks must be guaranteed at the regulatory level.*
3. *The preventive activity of banks of Ukraine follows from the essence of constitutional, legislative and other normative legal acts, which regulate their social and legal nature in the system of public relations, as well as define functions and tasks in order to ensure the rights and legitimate interests of all banking participants.*
4. *The preventive activity of banks of Ukraine provides the corresponding procedure of realization of the corresponding functions and tasks on the specified issues.*
5. *Banking institutions of all forms of ownership shall be engaged in preventive activities.*
6. *Banking institutions are engaged in preventive activities only in the field of their work, as they are not endowed with the status of law-enforcement agencies, as well as not assigned to operational units (Article 5 of the Law of Ukraine "On operational and investigative activities") and investigators (Article 40 of the Criminal Procedural Code of Ukraine).*
7. *The purpose of banking institutions as subjects of criminal offenses prevention is to prevent and counteract these socially dangerous acts committing.*

Key words: *legislation, criminal proceedings, bank, banking activities, subject of prevention, prevention of criminal offense.*

References

1. Shpek, R. "Problems of crime detection in the banking sector", *Internet portal FinPost*, available at: <http://finpost.com.ua/news/5429> (accessed 10 September 2021).
2. *Anatomy of cybercrime: key trends of 2020*, available at: <https://ecpl.com.ua/news/anatomiiia-kiber-zlochynu> (accessed 10 September 2021).
3. "A case has been opened over UAH 9 billion collected through Arkada Bank", *Financial Club*, available at: <https://finclub.net/ua/news/vidkryto-spravu-shchodo-9-mlrd-hrn-zibranykh-chez-bank-arkada.html> (accessed 10 September 2021).
4. Hnatiuk, H. M. and Chertoryzka, T. K. (1972), *Dictionary of the Ukrainian language*, Scientific thought, Kyiv.
5. "Regulatory term", *Wikipedia*, available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (accessed 10 September 2021).
6. Ukraine (2008), *Regarding the Definition of the Concept of Normative Legal Act While Determining the Allowance for High Achievements in Work or Performance of Especially Important Work*: a letter, State Customs Service of Ukraine, Kyiv, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2073342-08#Text> (accessed 10 September 2021).
7. Hrebenkov, H. V. (2013), *Man in legal existence: Introduction to legal personality*, Donetsk Law Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Donetsk.
8. Yeroshenko, O. (2012), *Large explanatory dictionary of the Ukrainian language*, Hloriia Treid, Donetsk.

9. Kelman, M. S., Kotukha, O. S. and Koval, I. M. (2018), *General state and law theory*, Terno-hraf, Ternopil.

10. Ukraine (1998), *Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the Case on the Constitutional Appeal of the Kyiv City Council, Trade Unions on the Official Interpretation of Part Three of Article 21 of the Labor Code of Ukraine (case on the interpretation of the term "legislation")*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-98#Text> (accessed 10 September 2021).

11. Stepaniuk, A. Kh. and Avtukhov, K. A. (2013), "Procedural aspects of the doctrine of Criminal and Executive Law", *Legal doctrine of Ukraine: in 5 volumes, Vol. 5: Criminal law sciences in Ukraine: state, problems and ways of development*, Pravo, Kharkiv.

12. Ukraine (1994), *On the State Protection of Employees of Court and Law-Enforcement Agencies*: Law of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv.

13. Zakaliuk, A. P. (2007), *Course of modern Ukrainian Criminology: theory and practice*: 3 books, Book 1: *Theoretical principles and history of Ukrainian criminological science*, In Yure, Kyiv.

14. Petryshyn, O. V., Pohrebniak, S. P., Smorodynskyi, V. S. et al. (2014), *State and law theory*, Pravo, Kharkiv.

15. Kolb, R. O. (2021), *Banking institution as a subject of crime prevention*: abstract of Ph.D. in Law thesis, Zaporizhzhia.

16. Hlotov, M. *How to protect your money on the card*, available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2015/07/8/549843/> (accessed 10 September 2021).